

D W Y

O

GERDDI

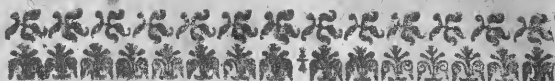
NEWYDDION.

Yn gyntaf rhybydd i bawb feddwl am ei diwedd, a gweled a chlowed rhybuddion ac arwyddion, ag mae Duw yn ei roddi drwy'r *Melle*, ar *Tarane* y flwyddyn yn enwedig y *Flaned* ymddanghofodd y dauawfed o fis *Awst*.

Yr ail Yn mynegi hanes *Gwraig* yá yr *Iwerrddon* yn y *Gwanwyn* diwaetha a fu farw o *Newyn* wedi iw *Chymmydoges* ei naccau hi o *luniaeth* yng wyfl ei *Dillad*.

TREFRIW

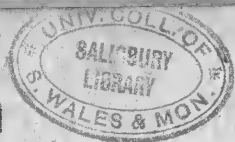
Argraffwyd gan *Dafydd Jones*, 1783.

Duw gadwo'r Brenîn.

CYD ddowch or un duedd
CYN Yspryd gwirionedd,
I ystyr yn buredd drwy bwys,
Fel 'rydyeh yn gorwedd ynghanol anwiredd,
Heb weled y diwedd blin dwys,
Na chanfod y moddion er addysg o arwyddion
Fel 'rydoedd Duw 'n danfon bob dydd
Nag attal chwaith etto
Na chymryd dan cyffro,
Na ystyrio ond rhodio 'n ben rhydd,
Mis *Aufl* y daunafed y gwelwyd côch Flaned,
YN arwydd or caled fyd caeth,
Fod Angeu du 'n dylfod am wneud ein dibendod,
Bydd chwerdod a syndod ei saeth,

Ni waeth gin ange dicion pa fuchedd a fython,
Fo an gwneiff yno 'n feirwon ir fan,
Na pha'r un or ddau feistr fydd inni'n yr amfer,
Pan ddelo dydd llymder y llan,
Os byddwn ni meirw yn y pechod blin chwerw,
Cawn fod y dydd hwnnw 'n ddiheidd,
Os awn tan law ange cyn mado an pechode,
Ni erus ein befe yn y Bedd,
Drackefn doen iw gweled yn Nydd adgyfodiad,
I beri caethi wed caeth iawn,
Pan ddelo ddydd Iesu drwy bur nerth in barnu,
Lle cawn ein colledu yno'n llawn,

Digofaint Duw'r lluoedd fy'n ofid or Nefoedd,
A hyn a rybyddiodd y byd
Yn Flaned oer fina cyn dyfod trom wasgfa,
Yn ddalfa ac yn draha bla'n dryd,
Mae'r Argwlydd ar fedr an rhoddi ar fyrramfer,
I'r caethder ar trymder mawr trist,
Rhag penyd cystuddiol dau gwell ini ymorol,
Fel unol rai grafol am Grist,
Marwolaeth di ddarfod geiff dya yn ei bechod,
Heb gaffael iawn gymod yn gu,
A hynny cyn clefyd pan oedd yn ei ieched,
Yn unfryd ei fywyd a fu,

Rhybyddion or Nefoedd bu leni laweroedd,
Ar Mellt yma laddodd gryn lu,
Nifeiliéd a dynion yng wledydd y saeson,
Rhyw greulon o foddion a fu,
Rhyw bobl a lechel pan oedd y mawr Drane,
Ynghwsgod dwys gore Das gwair,
A Mellten ai trawodd ar ewbl a enynnodd,
Ar tan-yno ympiriodd fel pair,
Y gwair aeth yn ulw ar bobl yn feirw,
Ai Cnawd oedd yn lludw hyd y llawr,
Ni welwyd un Corphyn yn hynod o'honyn,
A hyn mewn munudyn un awr.

Roedd eraill wrth Dderwen
Yn gochel gwlaw milen,
Ag attyn doe *Fellten* go fawr,
Hi wnaeth y pren creulon wasgarog ysgyriol,
Ai Jafu yn ddellt llymion ir llawr,

Rhai yno fynafodd ar lleill a ddychrynodd,
 Ar cwbl a synodd yn siwr,
 Nifeilied yn cwmpio gan *Fellt* yn i dragio,
 A syndod yn gwyrto pob gwr,
 Oni bae fod yr Arglwydd,
 Yn llawn trugarogrwydd,
 Fe allase fwy tramglwydd ar dro,
 A rhoddi dibenion ar filoedd o ddyinion,
 Oedd yma 'n rhai bryntion in bro.

Bu 'r Ddaear yn crynnu,
 Hyd fanne yngwlad *Cymru*,
 Mae'n debyg fod Iesu Mab Duw,
 Ar fyrder am ddyfod i farn in cyfarsod,
 Gwae rhai sy dan bechod yn byw,
 Bu leni golofne o Niwl hyd ein parthe,
 Ar Haul yma geche yn ein gwydd,
 Roedd llawer o bobl yn disgwyl nerth Nefol,
 A Christ yn orseddfol iw swydd,
 Ni hwyrach yn bene cyn del y Ffair nesa,
 Y gelwir ni ir Noddfa uwch y nen,
 Yr Arglwydd Dduw hynod,
 An gwnelo ni 'n barod,
 I ynnill y mawrglod Amen.

ELLIS ROBERTS a'i Cant

Parson Parish.

CLOWCH hanes gwraig di duedd,
 Am wreud trugaredd gu
 A chanddi hi 'roedd maddion,
 Ja ith union yn ei thŷ,
 Daceth ati hi gymmydoges,
 Mae'r hanes yma o hyd,
 Mewn alar mawr dan wylony,
 I dreio amfer drud.

Ni feclde hon un llymed,
 Nâ Thaned yn ei Thŷ,
 A phedwar o blant bychain,
 Yn llefain yno yn llu,
 Yn Crio ei gyd gan Newyn,
 Ond gerwin oedd y gwaith,
 Ag un yn fychan yno,
 Yn fugne ma wrdo maith.

Ei Mam nhw gododd allan,
 Yn egwan iawn ei nerth,
 Heb feddu o fewn ei Chaban,
 Nag arian chiwaith na'i gwerth,
 Hi gynare ei phais a'i ffedog,
 Ddyledog wraig dylawd,
 Dan obaith cael am danyn,
 Mewn gerwin flwyddyn Flawd.

Hi aeth i Dŷ Cymdoges,
 Iuddewes drwg di Dduy,
 A phedwar o blant bychain,
 Yn llefain yno yn llu,
 Yn Crio ei gyd gan Newyn,
 Ond gerwin oedd y gwaith,
 Ag un yn fychan yno,
 Yn fugne ma wrdo maith.

I ddeisyf ei fyberwyd ,
 I safio ei bywyd byw ,
 Ai dillad iw rhoi yn wyfl ,
 Yn syfyl am y saig ,
 I aros trugaredde o rywle i dalu ir wraig ,

Y Wraig ddi deimled hono ,
 Er Cwyno ai naccaes ,
 Er maint a grefa hi yno ,
 Dan wylo a lleisio yn llaes ,
 Ni chadd hi un briwsionyn ,
 Fe berthyn hyn i bwys ,
 I safio ei phedwar plentyn ,
 Rhag Newyn dygn dwys .

Y Plant yn dweud iw gilydd ,
 Ein Mam ddedwydd toc a ddaw ,
 Daw inni rhag marwolaeth ,
 A llunfaeth pur oi llaw ,
 Cawn wrth ei phais ai Ffedog ,
 Yn fywiog iawn o fwyd ,
 Fel na bô 'm mewn-eisfe ,
 An lliwie oll mor llwydd .

Ei Mam ddoe 'a fuan adre ,
 Heb gael gwerth Dime ar dir ,
 Heb ddim i dorri ei Newyn ,
 Bu yn erwin hyn yn wir ,
 Hi gymerth ei dyn hychan ,
 Modd breulan at ei bron ,
 Gan Newyn daeth marwolaeth ,
 Anhowaeth toc ar hon ,

Y Wraig oedd anrhugarog,
 Oedd gefnog dweuda iw gwr,
 Y modde y naccause,
 Y Wraig ar siwrne yn siwr,
 A fase am wyfle ei dillad,
 Ai lliw mewn llygriad llwyd,
 Fel cowse ei phlant rhag eise,
 Yn ihyw fodde ganddi iwyd,

Y Gwr pan glywodd hynny,
 A gode i fynu yn fwyn,
 Ag aeth a lluniaeth iddi,
 I dorri ei chyni ai chwyn,
 Ond erbyn iddo fyned,
 Yn fwynedd iw thŷ hi,
 Fe wele yr wraig yn farwedd,
 Ar plant dan groywedd gri.

Roedd plentyn bach iw fugno,
 Ar ol iddi drigo draw,
 Ar ol iddi farw o Newyn,
 Drwy niwed mawr a braw,
 Ar gwr yn gweiddi allan,
 Yn fuan yno a fu,
 Nes codi yr holl gymdogion,
 Modd tirioa at tŷ,

Nhw aent ar Plant iw potthi,
 Ag iw digoni yn gu,
 A rhoddi ei Mam drwy alar,

I bridd y Ddaear ddu,
 Y Gwr a fu ddillonus,
 Am anghysyrus saig,
 Ei waith yn anrhugaredd,
 Mor ryfedd ar ei Wraig,

Peth drwg iw Calon gledwch,
 Di degwch medd gair Duw,
 Pedfase ai porthase,
 Fe fase hon yn fyw,
 Yr Arglwydd an gwaredo,
 Rhag syrthio i ffasiwn senn,
 I ado neb mewn Newyn,
 Na niwed fyth Amen.

E Roberts

DIWEDD

